

Viešoji įstaiga Gojaus Kelias

Tauro g. 5-1, LT-51421 Kaunas, tel. +37069358666, el. p. gojaus.kelias@gmail.com

Įmonės kodas: 305553221

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos

2021-05-06

Direktoriui Feliksui Dobrovolskiui

Mortos g. 14, LT-03219 Vilnius

Siunčiama el. paštu: ricardas.budavicius@rrt.lt, rrt@rrt.lt

PASTABOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS DIREKTORIAUS 2018-08-10 ĮSAKYMO NR. 1V-731 „DĖL RADIJO RYŠIO PLĖTROS 470-790 MHZ RADIJO DAŽNIŲ JUOSTOJE PLANO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO

2021-04-30 Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT) interneto svetainėje www.rrt.lt paskelbė viešą informaciją apie viešą konsultavimąsi dėl RRT direktoriaus 2018-08-10 įsakymo Nr. 1V-731 „Dėl radijo ryšio plėtros 470-790 MHz radijo dažnių juostoje plano patvirtinimo“ pakeitimo projekto (toliau – **Projektas**). Projektas pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei nuo 2021-04-30 iki 2021-05-13.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 11 straipsniu bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-27 įsakymu Nr. 1R-312 patvirtinto „Teisės aktų informacinės sistemos naudojimo teisėkūrai tvarkos aprašo“ 5 skyriaus nuostatomis, viešoji įstaiga Gojaus kelias teikia savo pastabas ir pasiūlymus dėl RRT parengto Projekto.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 straipsnis nustato, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata bei kad valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių. Tai fundamentalūs konstituciniai reikalavimai, išreiškiantys mūsų valstybės požiūrį į žmogaus sveikatą ir mus supančią aplinką.

Mes remiame Jūsų siekius sukurti Lietuvoje gerovės valstybę, kurios negali būti be sveiko žmogaus, saugios aplinkos bei didelio piliečių pasitikėjimo savo valstybe ir mūsų galimybių ribose stengiamės prie to prisidėti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020-06-03 patvirtino Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos inicijuotas Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 metų

gaires (<https://epilietis.lrv.lt/lt/naujienos/lietuvoje-patvirtintos-5g-ryσιο-pletros-gaires-2020-2025-m>) (toliau Gairės), kurių pagrindu siekiama diegti ir plėtoti 5G ryšio technologiją Lietuvoje.

Gairių 10.1. punkte numatyta, kad bent viename iš penkių didžiausių pagal gyventojų skaičių Lietuvos Respublikos miestų – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ar Panevėžyje iki 2022 metų 5G ryšys turėtų būti įdiegtas, pradedant teikti komercines 5G ryšio paslaugas.

Kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintose Gairėse yra numatoma nuolat vykdyti 5G ryšio technologijos diegimo ir plėtros priežiūrą ir informuoti visuomenę apie elektromagnetinės spinduliuotės saugos sveikatai užtikrinimą, diegiant 5G ryšio sistemas, mūsų viešoji įstaiga, savo galimybių ribose stengiasi prisidėti prie šio, teisingos ir patikimos informacinės sklaidos apie 5G ryšio poveikį žmogaus sveikatai, proceso. Atkreipiame Jūsų dėmesį, šiuo metu viešojoje informacinėje erdvėje skelbiamos vienpusiškos ir moksliniais tyrimais nepagrįstos teorijos apie tai, kad visi reikalingi medicininiai tyrimai dėl 5G ryšio saugumo įvertinimo jau yra atlikti, 5G ryšys yra saugus, jokio pavojaus žmogaus sveikatai ir aplinkai jis nekelia. Tačiau taip nėra. Dėl 5G ryšio poveikio žmogui, šiuo metu turime tik prieštaringas sveikatos mokslinių tyrimų išvadas bei tarptautinių ir vietos komercinių struktūrų skatinamą perdėtą optimizmą dėl šio ryšio „sveikumo“.

Teigdami mūsų pastabas, mes pagrįstai tikimės Jūsų valstybinio, atsakingo požiūrio į mūsų pastabose paminėtas problemas, nes jų teisingas išsprendimas tiesiogiai sietinas su mūsų valstybės gerove ir jos piliečių sveikatos būkle.

Nereikalauja įrodymų mokslinio principo, kad absoliučios tiesos nebūna, teisingumas. Moksliskai įrodyta tiesa, kaip ir teisiškai pripažinta tiesa, operuoja faktais ir logiškai pagrįsta argumentacija. Žemiau teikiame nuorodas į mokslu grįstus teiginius, kurie patvirtina, jog 5G ryšio poveikis žmogaus sveikatai yra pilnai nenustatytas. Mes manome, kad situacija, kuomet tam tikros įrangos, technologijos naudojimo poveikis žmogaus sveikatai yra pilnai neištirtas ir nepatvirtintas to poveikio nepavojingumas, kelia tiesioginę grėsmę kaip kiekvienam atskiram Lietuvos Respublikos piliečiui, taip ir visai mūsų visuomenei bei pačiai Lietuvos valstybei.

Lietuvos mokslininkų sąjunga nuo 1989 metų leidžia mokslinį leidinį „**Mokslo Lietuva**“, kuris yra sudėtinė portalo *mokslasplius.lt* dalis, tame tarpe, remiama ir Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo. Paminėtame leidinyje **nebuvo ir nėra skelbiamos pseudomokslinės idėjos**, ne mokslininkų, o sąmokslų teorijų skleidėjų įžvalgos. Taigi, žemiau pateikiame Jums nuorodas į pirminius šaltinius „Mokslo Lietuvoje“ tų Lietuvos mokslininkų, kurių profesinis pasirėngimas leidžia protingai kalbėti apie 5G ryšio pasekmes žmogaus sveikatai:

1. VGTU Fundamentinių mokslų fakulteto profesoriaus dr. Artūro Juknos 2020 m. spalio 29 d. publikacija „Lietuvoje rengiamasi didinti spinduliuotės sveikatingumo normas. Ką reikia žinoti?“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/10/lietuvoje-rengiamasi-didinti-spinduliuotes-sveikatingumo-normas-ka-reikia-zinoti/>;

2. Klinikinės embriologės-andrologės Aušros Blažėnienės 2020 m. gruodžio 10 d., publikacija „Elektromagnetinės bangos ir reprodukcinė sistema“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/12/elektromagnetines-bangos-ir-reprodukcine-sistema/>;
3. Vilniaus universiteto profesoriaus, kardiologo Alfonso Vainoro 2020 m. gruodžio 10 d., publikacija „Kardiologo pastebėjimai“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/12/kardiologo-pastebejimai/>;
4. Gydytojos onkologės-terapeutės doc. Rasos Jančiauskienės 2020 m. gruodžio 10 d., publikacija „Onkologų duomenys“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/12/onkologu-duomenys/>;
5. Vilniaus universiteto profesoriaus, habilituoto daktaro Leonido Sakalausko 2020 m. lapkričio 30 d., publikacija „Ar 5G pavojingiau už Astravo AE“? Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/11/ar-5g-pavojingiau-uz-astravo-ae/>;
6. Mykolo Romerio universiteto profesoriaus Danieliaus Serapino 2020 m. gruodžio 28 įžvalga „Genetikai perspėja“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/12/genetikai-perspeja/>;
7. Profesorius, fiziko ir informatiko, Dariaus Plikyno publikacija 2020 m. gruodžio 28 publikacija „Poveikio vertinimas“. Šaltinis skelbtas: <http://mokslolietuva.lt/2020/12/poveikio-vertinimas/>;
8. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro skelbiama informacija apie tyrimų dėl 5G galimo poveikio **nepakankamumą bei tebevykstančias mokslininkų diskusijas** (viešai prieinama: <https://nvsc.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/5g-lietuvoje>), kurių metu nustatytas neigiamą poveikį, reikėtų mažinti leidžiamas ribines EML vertes („Pagrindinis ir geriausiai ištirtas radijo dažnio EML biologinis poveikis yra terminis (šiluminis). Pagal šį poveikį yra nustatyti EML lygiai (EML intensyvumo parametrų leidžiamosios vertės), kurie turi apsaugoti žmones nuo neigiamo EML poveikio. Mokslo bendruomenė tiria ir kitus EML poveikius (EML poveikį onkologiniams susirgimams, miegui, vaisingumui, genotoksiškumui, hematoencefalinio barjero pralaidumui, padidėjusiam jautrumui, pažintinėms, psichomotorinėms ir atminties funkcijoms“ „„mokslinės diskusijos dėl EML neterminio poveikio tebesitęsia“ „EML intensyvumo parametrų leidžiamosios vertės turės būti peržiūrimos, jeigu bus mokslininkai įrodyti radijo dažnio EML kiti, neterminiai, poveikiai“).
9. Teikiame teismo medicinos eksperto Pauliaus Petreikio specialisto išvadą Nr. 0219/20 dėl 5G ryšio poveikio sveikatai, kurioje paminėtas teismo medicinos ekspertas patvirtina, kad „Šiai dienai elektromagnetinės spinduliuotės galimas poveikis negali būti vertinamas kaip tikrai saugus (nekenksmingas sveikatai), nes nepakanka mokslinių duomenų tokiam teiginiui. Tai galima būtų teigti tik surinkus pakankamai mokslinių duomenų - atlikus tyrimų, kurie yra sudėtingi ir ilgai trunkantys“.

Lietuvos mokslininkų atliekami moksliniai tyrimai aiškiai įrodo, kad šiuolaikinis sveikatos mokslas dar neturi patikimų duomenų, kad 5G ryšys yra saugus ir nekelia grėsmės žmogaus sveikatai. Jei grėsmė keliama, nėra nustatytas jos galimas mastas ir pasekmės.

Mes neabejodami pasisakome už skaitmeninės visuomenės progresą, valstybės technologinių galių stiprėjimą, tačiau tai negali vykti mūsų valstybės piliečių sveikatos ir visuomenės gerovės sąskaita.

Tikimės objektyvaus ir paremtos mokslo principais mūsų teikiamų pastabų ir prašymų analizės bei laukiame Jūsų pagrįsto atsakymo.

Remiantis aukščiau išdėstytu, prašome:

1. Kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl būtinų sveikatos mokslų institucijų tyrimų inicijavimo Lietuvoje, kurie galutinai atsakytų į klausimus, ar ruošiamas diegti 5G ryšys iš tikrųjų yra nekenksmingas žmogaus sveikatai; o jei kenksmingas, tuomet profesionaliai ieškoti galimos žalos mažinimo ar neutralizavimo galimybių.
2. Stabdyti Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano pakeitimo projekto priėmimą, iki Lietuvos kompetentingos sveikatos mokslų institucijos nepateiks savo išvadų apie 5G ryšio poveikį žmogaus sveikatai.

Priedas:

- Teismo medicinos specialisto išvada Nr. 0219/20 (dokumentas (1) TM blankas firm-s0129 ir dokumentas (2) Aprašomoji dalis 5G_3-s0129).

Pagarbiai,

Direktorius Tautvydas Taparauskas